

Μικρομεσαία και εντάσεως εργασίας η βιομηχανία στην Κεντρική Μακεδονία

Περίληψη της εργασίας «Καταγραφή της κατάστασης της Βιομηχανίας στην Κεντρική Μακεδονία» που ανατέθηκε σε ΟΕ της ΜΕ «Βιομηχανίας, Τεχνολογίας, Δικτύων, Υλικών και Τηλεπικοινωνιών», από τους Άγγελο Σκούμπα ΧΜ και Ιωάννη Τσιτσόπουλο ΑΤΜ.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί τη μεγαλύτερη σε έκταση Περιφέρεια της Ελλάδας. Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα σημαντική και συνάμα πλεονεκτική καθώς συνορεύει με τα Βαλκάνια και συγκεκριμένα με τη Βουλγαρία και τη FYROM από το Βορρά προσδίδοντας σε αυτήν πολλαπλά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Ταυτόχρονα καταλαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκή γεωγραφική θέση στο εσωτερικό της χώρας καθώς βρίσκεται στη διασταύρωση των εθνικών αξόνων Πάτρα- Αθήνα-Θεσσαλονίκη –Θράκη και του άξονα προς Δυτική Μακεδονία που κατευθύνεται στην Καστοριά ενώ βρίσκεται στο κέντρο του Βορειοελλαδικού τόξου ανάμεσα στις Περιφέρειες της Ηπείρου και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης.

Με βάση διάφορες πηγές (ΕΣΥΕ, ΠΚΜ, ΚΕΤΑ) για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ισχύουν τα εξής:

- παράγεται το 17,3% του συνολικού προϊόντος της ελληνικής οικονομίας, γεγονός που την καθιστά τη δεύτερη μεγαλύτερη περιφέρεια της χώρας μετά την Αττική. Επισημαίνεται όμως ότι το ποσοστό αυτό είναι σε αντιστοιχία με τον πληθυσμό της Περιφέρειας σε σχέση με αυτόν της επικράτειας.

- από την τομεακή διάρθρωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) για την τριετία 2000-2003 προκύπτει η αναμενόμενη υπεροχή του τριτογενούς τομέα με 69,5% (μερίδιο οριακά χαμηλότερο του πανελληνίου μέσου όρου 70,9%) Ταυτόχρονα, η πρωτογενής παραγωγή συνθέτει το 6,8% της συνολικής ΑΠΑ, ποσοστό ελάχιστα κάτω από τον πανελλήνιο μέσο όρο 7,1%. Με βάση τα ίδια στοιχεία, στην περιφέρεια παράγεται το 16,4% της πρωτογενούς παραγωγής της οικονομίας, σε αντιδιαστολή με το 18,6% της δευτερογενούς παραγωγής και το 16,9% των υπηρεσιών. Τα στοιχεία της τομεακής διάρθρωσης της παραγωγής για την τριετία 2000-2002 δείχνουν μια οριακή υποχώρηση του μεριδίου του πρωτογενούς και του τριτογενούς τομέα έναντι του δευτερογενούς.

- το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας αποτελούν 695.871 άτομα. Τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται μία στροφή του εργατικού δυναμικού από το δευτερογενή στον τριτογενή τομέα απόρροια του γεγονότος ότι λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού από τις γειτονικές χώρες (Βουλγαρία, ΠΓΔΜ) χαμηλού κόστους εργασίας (αναλογία 5 προς 1) και φορολογίας (χαρακτηριστική περίπτωση το έτοιμο ένδυμα) πολλές επιχειρήσεις έχουν κλείσει ή έχουν μεταφέρει την παραγωγική τους δραστηριότητα.

- το ποσοστό ανεργίας στο β' τρίμηνο του 2005 είναι 11,1% αυξημένο κατά 0,9% σε σχέση με το 1997 που ήταν 10,2% και υψηλότερο του μέσου όρου της χώρας που ανέρχεται σε 9,6%.

- το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται σε 73,6% του μέσου όρου των 25 χωρών της Ε.Ε. (με βάση στοιχεία 2001) κατατάσσοντας την Περιφέρεια στο στόχο 1 στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε. της περιόδου 2000-2006. Σε σχέση με τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ανέρχεται το 2004 σε 14.862 Ε παρουσιάζοντας αύξηση 7,65% σε σχέση με το 2004, ενώ συμμετέχει σε ποσοστό 16,9% στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας.

Οι υποδομές είναι σχετικά ικανοποιητικές και βρίσκονται σε φάση βελτίωσης. Η περιφέρεια διασχίζεται από δύο κάθετους νευραλγικούς οδικούς (και σιδηροδρομικούς) άξονες, αυτόν της ΠΑΘΕ (Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι) και την Εγνατία οδό (Αλεξανδρούπολη – Ηγουμενίτσα). Διαθέτει ένα διεθνές αεροδρόμιο στη Θεσσαλονίκη που το 2004 μετέφερε περί τα 2,5 εκατ. ανθρώπους και ένα εμπο-

ρικό και επιβατικό λιμάνι, στη Θεσσαλονίκη επίσης, το δεύτερο μεγαλύτερο της χώρας, το οποίο είναι εισηγμένο στο Χ.Α.Α.

Τα περισσότερα χρηματοοικονομικά μεγέθη της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία αυξήθηκαν κυρίως στη δεκαετία του '90, ενώ από το 2000 και μετά είτε επιτυγχάνουν μικρότερες αυξήσεις είτε παραμένουν σχεδόν στάσιμα. Ο αριθμός βιομηχανιών παρουσιάζει εξάλλου την μεγαλύτερη μείωση του στα έτη '00-'01, της τάξης του 20%. Το έτος 2000 δηλαδή, οριοθετεί την έναρξη μίας περιόδου όχι και τόσο θετικών εξελίξεων για τη μεταποίηση στην Κεντρική Μακεδονία αλλά και στην υπόλοιπη χώρα, όπως υποδηλώνει και η πορεία του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής.

Ως προς την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης (ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ 2005) εξέχουσα θέση κατέχουν οι κλάδοι του ενδύματος – υποδήματος (26.3%), των τροφίμων (16.3%), των επίπλων (5%) και της κανοβιομηχανίας (4,5%), οι οποίοι ξεπερνούν και το μέσο εθνικό ποσοστό στη συνολική απασχόληση. Η παραγωγή στους κλάδους αυτούς γίνεται κατά βάση σε μικρές παραγωγικές μονάδες, κυρίως στους νομούς Θεσσαλονίκης, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας και Κιλκίς, όπου το ποσοστό της απασχόλησης σε ΜΜΕ στο σύνολο της βιομηχανικής απασχόλησης της Περιφέρειας κυμαίνεται μεταξύ 60% και 80%. Οι κλάδοι αυτοί χαρακτηρίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις ως κλάδοι εντάσεως εργασίας, ωστόσο υπάρχει μια τάση μετατροπής τους σε κλάδους έντασης κεφαλαίου, όπως υποδηλώνει το υψηλό ποσοστό επενδύσεων που πραγματοποιούνται σε αυτούς, ειδικότερα στην κλωστοϋφαντουργία και τα τρόφιμα.

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που κυριαρχούν στο παραγωγικό σύστημα της Περιφέρειας, όπως άλλωστε συμβαίνει και στο σύνολο της χώρας, έχουν χαμηλό επίπεδο οργάνωσης και ελλιπή διοίκηση, διαμορφώνοντας για την περιφέρεια ένα μέσο αριθμό απασχολούμενων ανά επιχείρηση ιδιαίτερα χαμηλό (6,5 απασχολούμενοι ανά μονάδα), ακόμα και σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Οι μικρές και μικρομεσαίες βιομηχανικές μονάδες αποτελούν το 98% του συνόλου και απορροφούν το 72% περίπου της βιομηχανικής απασχόλησης. Περίπου 27.000 (Χωροοικονομικό Σχέδιο ΠΚΜ 2007-2013) μικρομεσαίες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στους τομείς τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργίας, επίπλων και μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε βιομηχανίες μετάλλου, χημικών και πλαστικών.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στην περιφέρεια μια έντονη αποβιομηχάνιση, λόγω της μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων εντάσεως εργασίας (και συνακόλουθα χαμηλού εργατικού κόστους) στις γειτονικές χώρες, κατά πρώτο λόγο στη Βουλγαρία (Σαντάνσκι, Γκότσε Ντέλτσεφ) και κατά δεύτερο στη FYROM (Γευγελή) όπου λειτουργούν πολλές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων. Η αποβιομηχάνιση αυτή έχει πλήξει πολλούς κλάδους της μεταποίησης με πρώτο αυτόν του έτοιμου ενδύματος. Εν αντιθέσει στη Βουλγαρία υπήρξε εντυπωσιακή αύξηση της βιομηχανίας σε ποσοστό 59% η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στη μετεγκατάσταση ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες εκμεταλλεύτηκαν το φθινό εργατικό και παραγωγικό κόστος με αποτέλεσμα τη δημιουργία υψηλότερης κερδοφορίας.

Επίσης τελευταία έχει παρατηρηθεί πως κάποιες μεταποιητικές επιχειρήσεις παράγουν στην Κίνα και διατηρούν στην Ελλάδα μόνο τα σχεδιαστικά και εμπορικά τους τμήματα. Μάλιστα, για τον σκοπό αυτό πολ-